

**Krystyna Kądzielska, Zdzisław
Kowalewski, Władysław Milczarek,
Stefania Dzięcielska, Stefan
Szostkiewicz**

**Informacja o pracach Zakładu Badań
Socjologicznych Instytutu Filozofii i
Socjologii PAN**

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 12, 309-315

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ogii polskiej. W rozpoczętych ostatnio badaniach materiałów publicystycznych zarówno historycznych, jak i współczesnych dokonano prób zastosowania ilościowych metod analizy treści.

Badania współczesnych czasopism o masowym nakładzie ze względu na problematykę pozostają w ścisłym związku z podjętymi równocześnie badaniami wybranych zagadnień współczesnego polskiego społeczeństwa i kultury. Na czoło tych zagadnień wysuwa się aktualnie problem rodziny. Przeobrażenia rodziny wiejskiej stanowią przedmiot analizy przeprowadzonej w ramach badań socjograficznych wybranej lokalnej społeczności wiejskiej oraz w ramach badań nad robotnikami pochodzenia wiejskiego zamieszkałymi w hotelu robotniczym. Fragmenty tych badań zostały ogłoszone drukiem. Jednocześnie rozpoczęto badania dotyczące roli barier obyczajowych o podłożu klasowym w doborze małżeństw w wielkomięjskim środowisku przemysłowym.

Znaczne miejsce w pracach Zakładu zajmują studia nad współczesnymi kierunkami socjologii amerykańskiej i zachodnioeuropejskiej. Po długim okresie względnej izolacji od literatury i zagadnień socjologii obcej prace tego typu są konieczne zarówno dla uzupełnienia socjologicznego wykształcenia pracowników Zakładu, jak dla celów popularyzacyjnych. W tym zakresie skoncentrowano się głównie na kilku dziedzinach, a mianowicie na amerykańskich teoriach i badaniach opinii publicznej, na badaniach antropologii kulturalnej nad osobowością i kulturą oraz nad socjologią rodziny. Wszystkie te dziedziny pozostają w ścisłym związku z własnymi pracami badawczymi Zakładu.

Zmierzając do syntetycznego ujęcia zagadnień kultury polskiej przywiązuje się w pracach Zakładu dużą wagę do stosowania metody porównawczej zarówno w aspekcie historycznym, jak interkulturalnym. Problematyka współczesnych przeobrażeń społeczeństwa i kultury polskiej rozpatrywana jest pod ogólnym kątem widzenia procesów industrializacji i urbanizacji jako zjawisk znamienych dla wielu krajów, podlegających we współczesnej epoce dalekosiężnym wpływom przemian technicznych. Stąd zainteresowanie dla kultury innych krajów, których ewolucja przebiega w podobnym kierunku, ale na gruncie odmiennych cywilizacyjnych tradycji. Studia nad tymi problemami wyzyskiwane są nie tylko dla porównawczego ujęcia zagadnień współczesnej kultury polskiej, lecz i dla celów popularyzacji.

Kierownikiem Zakładu jest prof. Józef Chałasiński.

Zakład składa się z dwóch pracowni, z których jedna mieści się w Warszawie, druga w Łodzi. Z pracowniami tymi powiązane są dwa wydawnictwa socjologiczne: kwartalnik „Kultura i Społeczeństwo” wydawany w Warszawie i „Przegląd Socjologiczny” wydawany w Łodzi.

A. K.

INFORMACJA O PRACACH ZAKŁADU BADAŃ SOCJOLOGICZNYCH INSTYTUTU FILOZOFII I SOCJOLOGII PAN

ZESPÓŁ ŁÓDZKI

Rola Uniwersytetu Łódzkiego w kształtowaniu młodej inteligencji ludowej¹. Zespół zajmujący się tymi badaniami rozpoczął pracę w maju 1955 roku. W początkowym, przygotowawczym stadium pracy zespół składał się z trzech osób, obecnie w zespole pracuje pięć osób.

¹ Patrz: W. Piotrowski, *Zagadnienia socjologicznych badań nad inteligencją*, „Przegląd Socjologiczny”, t. XI, s. 284 i n.

Do badań wybrana została ze wszystkich studentów UŁ pewna zbiorowość. Dobór tej zbiorowości dokonany został według następującej zasady: badani są ci wszyscy studenci, którzy w latach akademickich 1948/1949, 1951/1952 i 1954/1955 opuścili Uniwersytet Łódzki (badaniami objęci są nie tylko absolwenci UŁ, ale również ci, którzy nie ukończyli studiów). Rocznik 1948/1949 to pierwsi magistry, którzy przyszli na studia w l. 1945 i 1946; 1951/1952 — to pierwsi absolwenci trzylatki (dwustopniowy system studiów); 1954/1955 — pierwszy rocznik magistrów 4-letniego kursu nauczania. Badaniami objęte są wszystkie wydziały: dawny humanistyczny (historia, historia sztuki, prehistoria, etnografia, socjologia, filozofia, pedagogika, pedagogika społ., nauki społeczne oraz wszystkie filologie), wydział prawa oraz mat.-fiz.-chem.

Podstawowym narzędziem badawczym jest karta indywidualna każdego z byłych studentów UŁ, na którą nanosi się dane z materiałów znajdujących się w Dziekanatach UŁ i ewentualnie dane z ankiet oraz z wywiadów.

Do chwili obecnej wykonano 2554 karty indywidualne, wysłano 2375 ankiet, otrzymano 996 odpowiedzi na ankietę. Z rozbiciem na wydziały przedstawia się to następująco: dawny wydział humanistyczny 1175 kart indywidualnych, 1117 ankiet wysłanych, 563 odpowiedzi, co wynosi przeciętnie 50,4% (największą ilość odpowiedzi uzyskano na kierunkach: nauki społeczne 65,8%, pedagogika 58,2%, socjologia 50,5%, filologie 48%); wydział prawa 698 kart indywidualnych, 633 ankiet wysłane, 244 odpowiedzi; wydział mat.-fiz.-chem. 671 kart indywidualnych, 625 ankiet wysłanych, 189 odpowiedzi (na pedagogice, prawie i chemii zbieranie ankiet nie zostało jeszcze zakończone, stąd liczba odpowiedzi na ankietę nie jest pełna).

Dotychczas przygotowano do druku opracowania b. studentów kierunku historii (mgr Jan Woskowski: *Absolwenci kierunku historii Uniwersytetu Łódzkiego i ich praca zawodowa* — artykuł oddany do druku). W zbieraniu materiałów, opracowaniu wstępnym i wyliczeniach kierunku historii brały udział cztery osoby.

Opracowanie całości problemu zaprojektowane jest na koniec 1957 roku. Badania mają być zakończone publikacją. Poszczególne kierunki i wydziały opracowywane będą przez różnych członków zespołu badawczego.

Krystyna Kądzielska

Monografia Technikum Włókienniczego dla robotników wysuniętych z przemysłu w Łodzi. W badaniach postawiono sobie za cel odpowiedzieć na pytania: kim byli kandydaci do Technikum, których wytypowano w przemyśle do zajęcia stanowisk „inteligentkich”, kim są obecnie w życiu społecznym, jaką pełnią rolę i w jakim stopniu stało się to dzięki badanej uczelni; objęto nimi dziesięcioletni okres istnienia Technikum (lata 1946–1955) i całą zbiorowość absolwentów z tego okresu — w liczbie 1990 osób.

W badaniach wykorzystano następujące typy materiałów, które dotyczyły kształcenia w Technikum i losów absolwentów:

1. Dokumenty z archiwum uczelni, mówiące o wszystkich słuchaczach (życiorysy, świadectwa, wypracowania, ankietę personalne, opinie z zakładów pracy i ze szkoły itp.).

2. Dokumenty o aktualnej pracy w zakładzie — w formie odpowiedzi ze wszystkich zakładów pracy (294) zatrudniających absolwentów na opracowaną przez zespół badawczy ankietę przeprowadzoną za pośrednictwem Departamentu Kadr Ministerstwa Przem. Lekkiego, wypełnianą przez kierownictwo zakładów (uzyskano dane o 80% zbiorowości absolwentów).

3. Dane z wywiadów bezpośrednich z absolwentami w 37 zakładach pracy znajdujących się w 20 miastach różnych dzielnic Polski (wywiady przeprowadzono z 200 absolwentami).

4. Wypowiedzi absolwentów uzyskane w drodze korespondencyjnej na list ankietowy (odpowiedzi otwarte na temat kształcenia, pracy zawodowej i aspiracji uzyskano od 7°/_o całej zbiorowości).

5. Dokumenty mówiące o pracy dydaktyczno-wychowawczej Technikum (programy, siatki godzin, instrukcje, protokoły rad pedagogicznych, korespondencje, sprawozdania itp.).

6. Obserwacje środowisk: kształcenia w Technikum i środowisk pracy (w związku z przeprowadzanymi wywiadami).

Zbieranie materiałów zostało zasadniczo zakończone, na ich podstawie zdołaliśmy ustalić losy 95°/_o absolwentów i poznać oceny i opinie dotyczące warunków kształcenia i pracy zawodowej ca 17°/_o całej zbiorowości. Pierwsze wyniki zostały opracowane w osobnym artykule.

Słuchaczami Technikum byli w większości mężczyźni (77°/_o) w wieku 25—35 lat (51°/_o), pochodzenia robotniczego (55,5^o/_o), którzy przyszli do uczelni ze stanowisk robotników kwalifikowanych (49°/_o, ze stanowisk majstrów i podm. — 38°/_o); 57°/_o posiadało poza szkołą podstawową pewne wykształcenie zawodowe; 52°/_o było członkami Partii w chwili przyścia, a 76°/_o w chwili odejścia z Technikum.

Spśród 199 absolwentów 82,6^o/_o pracuje obecnie (czerwiec 1956) w zakładach przemysłu włókienniczego, 6,9^o/_o skierowano do pracy w placówkach państwowych i społecznych (PZPR, ministerstwa, szkolnictwo itp.), 7,7^o/_o odeszło z przemysłu włókienniczego (ustalono losy 20°/_o tej zbiorowości), 2,2^o/_o zrezygnowało z pracy za zgodą władz zwierzchnich (kobiety), 0,6^o/_o — zmarło lub wyjechało z kraju.

Pracujący w przemyśle włókienniczym zajmują stanowiska: dyrektorów lub ich zastępców (5,8^o/_o), kierowników oddziałów itp. (32,4^o/_o), mistrzów (26,9), technologów, techników nie zatrudnionych bezpośrednio w produkcji (32,6^o/_o), robotników kwalifikowanych (2,3^o/_o).

Zdzisław Kowalewski

Kursy przygotowawcze na wyższe uczelnie w Łodzi. Badania nad instytucją kursów przygotowawczych oraz nad życiem, pracą i losami ich b. uczestników podjęte zostały w ośrodku łódzkim na nowo po kilkuletniej przerwie.

Prace rozpoczęto wiosną 1955 roku w zespole dwuosobowym, który obecnie powiększył się do 4 osób. W ciągu prawie dwuletniego okresu zebrano materiały z życiorysów i dokumentów do charakterystyki dziewięciu roczników uczestników kursów w Łodzi. Z dziewięcioma rocznikami absolwentów przeprowadzone zostały badania ankietowe, a ze słuchaczami rocznika kończącego kurs w 1956 roku przeprowadzono bezpośrednie wywiady. Ponadto przeprowadzono częściowe badania w dziesięciu ośrodkach kursów, a mianowicie w Krakowie, Katowicach, Gliwicach, Wojnowicach, Lublinie, Toruniu, Gdańsku, Szczecinie, Poznaniu i Wrocławiu.

Dotychczas zebrane materiały dzielą się na dwie zasadnicze grupy: I. Materiały do charakterystyki uczestników kursów, są to: a) karty indywidualne opracowane na podstawie życiorysów i dokumentów zawartych w aktach, b) ankiety wypełnione przez uczestników kursów, c) kwestionariusze wywiadów ze słuchaczami kursów, d) życiorysy i wypracowania. II. Materiały do historii kursów, w których skład wchodzi: a) zarządze-

nia i instrukcje, b) artykuły w prasie, c) protokoły i sprawozdania, d) wywiady z dyrektorami i wykładowcami kursów.

W oparciu o wstępną analizę już zebranych materiałów zaprojektowano następujące części opracowania: 1. Historia kursów przygotowawczych, 2. Ogólna charakterystyka słuchaczy kursów, 3. Zagadnienia dydaktyczno-wychowawcze, 4. Wyniki nauki na studiach wyższych absolwentów kursów, 5) Praca zawodowa uczestników kursów.

Władysława Milczarek

Sytuacja materialna i kulturalna absolwentów średnich szkół ogólnokształcących (z 1956 r.) w Łodzi. Badania objęły grupę absolwentów szkół średnich ogólnokształcących z terenu Łodzi m., którzy uzyskali w czerwcu 1956 r. matury, a nie studiują. Badaniami swymi nie objęto wszystkich absolwentów szkół średnich, ponieważ wielu z nich zmieniło miejsca zamieszkania, wyjechało z Łodzi, a nawet z Polski. Do kilku przypuszczalnie nie dotarto, ponieważ szkoły nie dały adresów nie dlatego, że nie chciano pomóc w pracy, lecz po prostu dlatego, że nie orientują się, co aktualnie robią ich byli wychowankowie. Praca wykonana pod kierunkiem prof. J. Szczepańskiego jest rezultatem zainteresowań i finansowego poparcia Ministerstwa Szkół Wyższych.

Badania prowadzone są metodą wywiadów, notowanych na specjalnie przygotowanych kwestionariuszach, skonstruowanych w ten sposób, że zastępują kartę indywidualną.

Kwestionariusz składa się z 5 części:

1. dotyczy przebiegu nauki, zainteresowań i rozrywek w okresie ostatnich 2 lat nauki w szkole średniej;

2. dotyczy zamierzeń związanych ze studiami, przyczyn niedostania się na studia;

3. dotyczy aktualnej pracy zawodowej, dla nie pracujących sporządzono część 3a kwestionariusza, dotyczącą ich sytuacji materialnej oraz przyczyn, dla których nie pracują;

4. dotyczy zainteresowań i życia kulturalnego, społecznego;

5. dane personalne, dane o rodzicach (zarobki, zawód), rodzeństwie, warunkach mieszkaniowych.

Przeprowadzenie wywiadów przez prowadzących badania pozwoliło na lepsze poznanie środowiska, atmosfery rodzinnej badanej zbiorowości. Poza bardzo nielicznymi wyjątkami wywiady-rozmowy odbywały się w atmosferze zaufania, a zarazem zaciekawienia przydatnością wyników.

Badana zbiorowość około 200 osób stanowi bardzo zróżnicowaną społecznie grupę. Są to ludzie wywodzący się z wszystkich klas i warstw społecznych. Rodzice badanej młodzieży przedstawiają bardzo różny poziom materialny, od b. mało zarabiających do właścicieli intratnych zakładów rzemieślniczych.

Ponad 40% członków zbiorowości pracuje, około 15% uczy się, pozostali nie nie robią. Około 95% zbiorowości zamierza jeszcze raz przystąpić do egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie. Około 60% zbiorowości stanowią kobiety. Wiek od 17 do 20 lat. Pracujący rozpadają się na grupę pracujących w charakterze pracowników fizycznych i pracowników umysłowych.

Stefania Dzięcielska

ZESPÓŁ WARSZAWSKI

Zespół Warszawski w drugim półroczu 1955 r. podjął badania przekształceń klasowych w Polsce Ludowej, skupiając swoje zainteresowania na zagadnieniu przekształceń w roli, strukturze, położeniu i świadomości klasy robotniczej.

W końcu roku 1955 skryształizował się plan szeroko zakrojonych, kompleksowych badań socjologicznych nad kształtowaniem się środowiska robotniczego w wielkich nowo powstałych zakładach przemysłowych¹. Jako teren pracy badawczej wybrano Fabrykę Samochodów Osobowych na Żeraniu pod Warszawą. Na podstawie szczegółowo opracowanego planu badań członkowie Zespołu indywidualnie bądź w grupach prowadzili prace nad kilku wybranymi problemami.

Kształtowanie się załogi wielkiego zakładu przemysłowego. Badania nad tym problemem przynieść miały poza ogólną charakterystyką struktury załogi również materiały służące do naświetlenia problemów ruchliwości społecznej, awansu społecznego i zawodowego, fluktuacji kadr robotniczych oraz w pewnym zakresie do zagadnienia położenia materialnego robotników.

Opracowano wzór tzw. karty struktury – obszernego formularza do zbierania danych o każdym z pracowników zakładu na podstawie informacji zawartych w teczkach personalnych. W ciągu II półrocza r. 1956 zebrano na kartach struktury dane dla wszystkich (6400) aktualnie pracujących członków załogi FSO oraz dla próby losowej byłych pracowników fabryki (3500). Ponadto przeprowadzono badania porównawcze w Warszawskiej Fabryce Motocykli, gdzie zebrano dane z próby losowej 400 aktualnych i 100 byłych pracowników. Wypełnione karty przekazano do obliczeń maszynowych w Głównym Urzędzie Statystycznym. W kwietniu 1957 r. GUS ukończył opracowanie statystyczne. Tablice wynikowe uzupełnione zostaną wywiadami i ankietami, wreszcie całość zebranych materiałów poddana zostanie socjologicznej interpretacji.

W r. 1957 rozszerzono badania nad fluktuacją załóg na Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Warszawie.

Grupa zajmująca się badaniami struktury opracowała artykuł do specjalnego wydania biuletynu UNESCO pt.: *Karta indywidualna jako narzędzie do badania struktury załogi zakładu przemysłowego*.

Ponadto przygotowuje się opublikowanie następujących prac: *Problem fluktuacji i „trzonu” załogi*; *Problem ruchliwości społecznej* (dr A. Sarapata), *Struktura ogólna i cechy dominujące zbiorowości FSO i WFM*; *Źródła i drogi rekrutacji pracowników FSO i WFM* (mgr S. Szostkiewicz).

Materialne warunki życia robotników i kształtowanie się ich potrzeb. Badaniami objęte są zbiorowości robotnicze FSO i WFM. Zamierza się następnie rozszerzyć badania na inne środowiska robotnicze. Badania przeprowadzane są w oparciu o szczegółowy kwestionariusz dotyczący w pierwszym rzędzie dochodu, stanu posiadania i budżetu rodziny robotniczej. W związku z badaniami nad zagadnieniem położenia materialnego ludności mgr J. Malanowski opublikował w dwutygodniku „Życie Gospodarcze” artykuł o potrzebie i znaczeniu badań nad minimum egzystencji².

Osobny kierunek zainteresowań w tym dziale stanowi problem życia rodzinnego robotników na tle warunków pracy i warunków mieszkaniowych.

¹ Problematykę i ogólne założenia metodologiczne badań Zespołu przedstawił prof Julian Hochfeld w artykule pt. *On the Programme of Research on the Formation of New Worker Milieus in People's Poland*, zamieszczonym w tomie prac III Światowego Kongresu Socjologicznego w r. 1956 (*Transactions of the Third World Congress of Sociology*, vol. III, 1956).

² J. Malanowski, *O potrzebie i znaczeniu badań nad minimum egzystencji*, „Życie Gospodarcze”, 1956, nr 23.

Awans społeczny robotników. Punktem wyjścia do badań nad awansem zawodowym i społecznym robotników było ustalenie na podstawie lektury i obserwacji dokonywanych na terenie FSO wzorów, możliwości i perspektyw awansu robotników w określonych warunkach społecznych. Następnie prowadzono szczegółowe analizy dokumentów dotyczących hierarchii służbowej pracowników FSO, przesunięć i awansów oraz zebrano dane socjograficzne dotyczące robotników awansowanych na stanowiska kierownicze. Dalszym etapem pracy były wywiady z wybranymi przedstawicielami załogi. Materiał zebrany z 70 wywiadów znajduje się obecnie w stadium opracowania.

Postawy robotników FSO wobec swojego zakładu pracy jako społeczniej jednostki gospodarczej. Badania miały wykazać, w jakim stopniu oficjalnie głoszone hasło „robotnik — współwłaścicielem i gospodarzem swej fabryki” znajduje odbicie w świadomości i postępowaniu robotników na terenie zakładu. Zakres badań obejmował z jednej strony instytucje powołane w celu zapewnienia robotnikom wpływu na sprawy fabryki, gospodarkę narodową (Rady Zakładowe, Organizacje Partyjne, Rady Robotnicze), z drugiej strony opinie robotników i ich postawy w odniesieniu do tych instytucji i samego zakładu pracy.

Pracę badawczą rozpoczęto od systematycznych obserwacji i wywiadów przeprowadzanych z robotnikami w związku z Konferencją Partyjno-Ekonomiczną wytyczającą kierunek rozwoju fabryki. Na podstawie zebranych doświadczeń mgr I. Majchrzakowa opublikowała w tygodniku „Nowa Kultura” artykuł dyskusyjny na temat: robotnik — współgospodarzem zakładu³.

Następnie zorganizowano ankietę na temat formalnej aktywności społecznej robotników, wyrażającej się w członkostwie różnych organizacji oraz w postawach wobec organizacji, których jest się członkiem. Zebrano przeszło 800 wypowiedzi.

W okresie wydarzeń październikowych prowadzono na terenie FSO stałe obserwacje zachodzących przemian. Jednocześnie zapoczątkowano badania nad procesem kształtowania się postaw wobec samorządu robotniczego w zakładach przemysłowych. W związku z tym ostatnim zagadnieniem zorganizowano dotychczas: ankietę tzw. samorządową, dotyczącą stosunku robotników do powstających rad robotniczych (październik 1956, FSO), ankietę kontrolną dotyczącą postaw wobec już istniejących i działających rad robotniczych w FSO i w WFM oraz sondaż opinii załóg FSO i WFM na temat planowanego podziału wygenerowanego zysku.

Życie kulturalne środowiska robotniczego FSO. Badania prowadzone w tym zakresie objąć miały problemy upodobań estetycznych i aktywności kulturalnej oraz kultury życia codziennego w środowisku robotniczym.

Opracowano i przeprowadzono ankietę na temat wyposażenia i umiejscowienia Domu Kultury przy FSO. Wyniki ankiety opublikowane zostały w gazecie zakładowej FSO — „M 20 Warszawa”.

Następnie przeprowadzono obszerną ankietę na temat recepcji filmu przez młodzież robotniczą FSO.

W końcu 1956 r. specjalnie wyodrębniona grupa przystąpiła do rozszerzenia problematyki badawczej. Podjęto następujące zagadnienia: 1. zagadnienie wyboru filmu przez widza z różnych środowisk oraz motywacja jego gustów estetycznych; 2. ogólna znajo-

³ I. Majchrzakowa, *Współgospodarze*, „Nowa Kultura”, 1956, nr 29; tejże, *Jeszcze o współgospodarzach*, „Nowa Kultura”, 1956, nr 31.

mość klasycznych i współczesnych dzieł sztuki w środowiskach robotniczych i inteligentnych; 3. zagadnienie skali popularności różnych dziedzin sztuki i kultury w różnych środowiskach społecznych. Opracowano już próbne ankiety dotyczące tych zagadnień, na których podstawie przeprowadzono wstępne badania w środowiskach: robotniczym (FSO), studenckim (UW) i inteligencji na terenie Warszawy.

Młodzież robotnicza i jej organizacje. Badania nad tą problematyką prowadzone były początkowo na terenie FSO. W miarę postępu prac uległ rozszerzeniu zarówno ich teren, jak i zakres. Pracę badawczą rozpoczęto od zbierania materiałów obrazujących oficjalne wzory postępowania (hasła, plakaty, broszury propagandowe) oraz materiałów ilustrujących kształtowanie się pod tym wpływem stereotypów myślenia (m. in. motywacja podać o pracę).

Następnie przygotowano ankietę dotyczącą stosunku młodzieży robotniczej do ZMP. Ankieta przeprowadzona została w Warszawie w FSO, we Wrocławiu w Pafawagu oraz wśród robotniczego aktywu ZMP woj. wrocławskiego. Materiały uzyskane z ponad 800 ankiet zostały opracowane i przygotowane do druku. Streszczenie tej pracy zostało opublikowane w formie artykułu w tygodniku „Nowa Kultura”⁴.

W dalszym ciągu zbierane są materiały dotyczące mechanizmu kształtowania się nowych (po rozwiązaniu ZMP) organizacji młodzieżowych. Ostatnim przedsięwzięciem badawczym tej grupy była ankieta dotycząca postaw młodzieży w odniesieniu do dawnej i nowej organizacji młodzieżowej, przeprowadzona wśród delegatów na Zjazd Konstytucyjny ZMS w kwietniu 1957 r.

Młodzież robotnicza, jej obyczajowość i problemy moralne. Terenem obserwacji jest hotel robotniczy FSO na osiedlu Praga II. Obecnie zbierane są materiały dotyczące aktualnego stanu obyczajowości mieszkańców hotelu oraz historii obyczajowej środowiska. Prócz danych ogólnych dotyczących całego hotelu gromadzi się różnorodne materiały dotyczące dwu wybranych grup młodzieży.

Ponadto przeprowadza się obserwacje nad wybranymi mieszkańcami hotelu przejawiającymi szczególnie jaskrawe symptomy wykołajenia (przestępstwa, notoryczny alkoholizm, rozluźnienie seksualne). Celem pracy jest próba ustalenia przyczyn wykołajenia, ze szczególnym uwzględnieniem tych przyczyn, które wiążą się z trudnościami adaptacji młodzieży napływowej do warunków środowiska wielkomiejskiego oraz ze specyfiką życia w hotelu.

W pracach Zespołu Warszawskiego bierze systematycznie udział 15 osób, w tym 5 posiadających stałe etaty pracownicze. Reszta pracuje na warunkach prac zleconych.

Stefan Szostkiewicz

Z BADAŃ ZAKŁADU SOCJOLOGII KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO

Zakład Socjologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego podjął badania socjograficzne w dwóch kierunkach. Są to: 1. badania przemian społecznych w związku z uprzemysłowieniem i urbanizacją kraju oraz 2. badania problemów przestępczości

⁴ H. Najduchowska, M. Jarośnińska, *Młodzież w okresie kryzysu* (z badań Pracowni Socjologicznej PAN), „Nowa Kultura”, 1957, nr 17.